

Výroční zpráva 2009

občanské sdružení

Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva

Ječná 7/548, 120 00 Praha 2

Česká republika

Kontakt

Problematika sanace rodin a práv dětí

270 003 291-3 | 777 258 568

777 208 568 | 774 058 568

Problematika osob zbavených svobody

270 003 288

Problematika migrace a státního občanství

270 003 289 | 776 882 774

Problematika diskriminace a rovných příležitostí

270 003 282 | 270 003 281

774 358 568

Problematika práv v medicíně

270 003 292 | 270 003 282

Recepce

270 003 280

E-mail

poradna@poradna-prava.cz

Web

www.poradna-prava.cz

IČ: CZ 70 10 06 91

Bankovní spojení: 500834693/0300

© Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva

Všechna práva vyhrazena

Grafická úprava Studio Pí

Sazba provedena písmem

Giacomo (TerminalDesign)

a Epic (TypeTrust)

Obsah

Kdo jsme?/Who we are? — 4

Poslání/Mission — 6

Organizační struktura a personální obsazení — 10

Programy a projekty — 12

A. Program ochrany před diskriminací
a podpory rovného zacházení — 8

B. Program právních a sociálních služeb
pro ohrožené děti a rodiče — 34

C. Program Migrace — 43

Poděkování — 51

Hospodaření organizace — 53

I. **Kdo jsme?**

Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva je občanským sdružením založeným skupinou právníků a sociálních pracovníků. Dlouhodobě se zabýváme otázkami státního občanství a práv cizinců, potíráním diskriminace, prosazováním rovných příležitostí a pomocí rodinám. Naše organizace má pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí.

V rámci problematiky rovného zacházení a ochrany před diskriminací se rovněž věnujeme vzdělávání odborné veřejnosti, zejména pracovníků nevládních organizací, příslušníků policejních sborů, právníků a úředníků státní správy.

Věnujeme se i teoretickým otázkám výzkumu a sledujeme legislativní praxi přijímání nových zákonů a případné problémy při jejich uvádění do praxe. Součástí naší činnosti je také zpracovávání zpráv pro orgány mezinárodních smluv a připomínkování návrhů zákonů.

Při rozvoji právních programů zpracováváme připomínkové zprávy a stanoviska k vládním dokumentům.

I. **Who we are?**

Counselling Centre for Citizenship, Civil and Human Rights is a non-governmental and non-profit organization, registered as a citizen's assembly, founded by a group of lawyers and social workers. On a long term basis, we focus on the issues of citizenship rights and the rights of foreigners, fighting discrimination, equal opportunities and extending help to families in need. Our organization was accredited to conduct activities within the area of social and legal protection of children.

In the area of equal treatment and protection against discrimination we also focus on education of the professional public, particularly on the specialists from non-governmental organizations, members of the police force, lawyers and civil servants.

We also pursue research of theoretical issues and follow the legislature and adoption of new laws and any problems in putting them into practice. Our activities also involve processing of reports for international monitoring bodies and commenting on draft laws.

In the development of law programs, we produce consultation reports and opinions to government documents.

II. Poslání

V roce 2009 jsme:

- ☑ podporovali v soudních řízeních o výchově dětí našich klientů taková rozhodnutí, která jsou v konkrétní situaci nejmírnějším možným zásahem do práv na soukromý a rodinný život dětí a rodičů;
- ☑ prostřednictvím zastupování obětí diskriminace v přístupu k zaměstnání, bydlení a službám z důvodu pohlaví a rasové nebo etnické příslušnosti prosazovali právo na rovné zacházení a rovné příležitosti;
- ☑ prostřednictvím internetových projektů ovlivnili rozvoj informovanosti veřejnosti o nediskriminačních aspektech ochrany lidských práv a rozšířili diskusi k problematice přijetí antidiskriminačního zákona;
- ☑ prostřednictvím výzkumů praxe na trhu práce ovlivnili poznání diskriminačních praktik a přispěli k rozvoji dobré praxe;
- ☑ prostřednictvím vzdělávacích akcí přispěli k informovanosti, prohloubení teoretických znalostí a praktických dovedností

odborné veřejnosti v oblasti vedení soudních sporů a ovlivňování legislativních změn; pro nevládní organizace jsme vytvářeli prostor pro výměnu zkušeností a prohloubení odborného potenciálu jejich pracovníků;

- ✔ prostřednictvím interaktivních vzdělávacích seminářů založených na modelových situacích pokračovali v prosazování principu rovného zacházení do praxe Policie ČR;
- ✔ prostřednictvím výzkumných a informačních aktivit a systematickým poskytováním právní pomoci dlouhodobě usazeným cizincům v České republice působili na vytvoření příznivého právního prostředí pro legální migraci v České republice;
- ✔ prostřednictvím publikačních aktivit rozšířili pro širokou i odbornou veřejnost nabídku knižních titulů z oblasti ochrany lidských práv.

II. **Mission**

In the year of 2009 we have:

- ✔ supported, during the court proceedings on child-rearing decisions of our clients, decisions which in that particular situation represented the least severe potential interference with the rights to private and family life of children and parents;
- ✔ through the representation of victims of discrimination in access to employment, housing and services on grounds of gender and racial or ethnic group asserted the right to equal treatment and equal opportunities;
- ✔ through internet projects influenced the development of public awareness on the non-discriminatory aspects of the protection of human rights and expanded the discussion on the issue of adoption of anti-discrimination law;
- ✔ through the conducted research on the practice of the labour market influenced the knowledge of discriminatory practices and contribute to the development of good practice;

-
- ✔ through training activities contributed to the awareness, enhanced theoretical knowledge and development of the practical skills of the professional public in the field of litigation and of influencing legislative changes; for non-governmental organizations, we created space for the exchange of experience and enhanced the professional capabilities of their workers;
 - ✔ through interactive training seminars based on model situations continued to enforce the principle of equal treatment in practice of the Czech Police;
 - ✔ through research and information activities and the systematic provision of long-established legal assistance to long settled foreigners in the Czech Republic worked to create a favorable legal environment for legal migration in the Czech Republic;
 - ✔ through publication activities enriched the selection of book titles in the field of protection of human rights to the general and professional public.

III. Organizační struktura a personální obsazení (2009)

Předseda sdružení

RNDr. Ladislav Zamboj

Předsednictvo

Matěj Šarközi

Kumar Vishwanathan

Pavla Boučková

Marie Harčárová

Jan Šipoš

Revizní komise

Leoš Zima

Marta Miklušáková

Lenka Vtípilová

Zaměstnanci a spolupracovníci

Miroslav Dvořák (*ředitel organizace*)

Pavla Boučková (*právnička, advokátní koncipientka*)

Pavel Čížinský (*právník, advokát*)

Andrea Gruberová (*sociální pracovnice*)

Michal Hubálek (*právník, koordinátor projektů*)

Hana Jindrová (*speciální pedagožka*)

Adam Křístek (*právník, sociální pracovník*)
Věra Pavličková (*speciální pedagožka*)
Stanislava Steinerová (*sociální pracovníce*)
Alena Svobodová (*vedoucí sociálních služeb pro rodiny s dětmi, koordinátorka projektů, koordinátorka dobrovolníků*)
Martina Štěpánková (*právníčka, koordinátorka projektů*)
Ladislav Zamboj (*psycholog, sociální pracovník*)
David Strupek (*advokát*)
Eva Holečková (*asistentka, vedoucí kanceláře*)
Iva Ptáčnicková (*finanční manažerka, speciální pedagožka*)
Marie Budská (*finanční a mzdová účetní*)
Markéta Budská (*projektová manažerka*)

Dobrovolníci

Petr Zápotocký
Karolína Holečková
Marek Radecki
Jana Hoferová
Zuzana Šterbová
Kristýna Zemanová
Pavla Bučilová
Tereza Fišerová
Zuzana Pokorná
Zsófia Folková
Lukáš Matoška

IV. Programy a projekty

A. Program ochrany před diskriminací a podpory rovného zacházení

A1. Právní pomoc komunitám

Cílem projektu bylo zlepšit vymahatelnost práva ve vztahu k ochraně před diskriminací, posílit kapacitu NNO a dalších subjektů při poskytování právní pomoci a prosadit zkušenosti z praxe evropských soudů do českého právního prostředí. Cílovými skupinami byli příslušníci menšinových komunit, stávající i budoucí příslušníci právnických a pomáhajících profesí, zejména Kanceláře VOP, NNO, studenti právnických a sociálních oborů a pracovníci justice a advokacie.

Aktivity projektu

Poskytování poradenství a zastupování

Aktivita nabídla osobní, telefonické i internetové poradenství. Ve strategických případech projekt nabídl jednotlivcům možnost zastoupení advokátem ve strategických případech před soudy. V dosud zastupovaných věcech se před soudy snažíme o prosazení rovnosti příležitostí mj. v policii České republiky nebo v daňovém právu.

Vytváření koncepce právní pomoci příslušníkům menšinových komunit

Byla vytvořena pracovní skupina, skládající se z pracovníků Kanceláře VOP a NNO. Předmětem její činnosti bylo vytvořit funkční koncepci právní pomoci, jež by měla zahrnovat sladění služeb poskytovaných NNO a Kanceláři VOP.

Školení poradců

Školení poradců proběhlo ve dvou fázích. První fáze proběhla v rámci výjezdního zasedání zaměstnanců Kanceláře VOP v Pozlovicích ve dnech 9. a 10. října 2008. Druhá fáze školení byla určena pro NNO a pracovníky kanceláře VOP a věnována otázkám uplatnění evropské právní úpravy rovnosti v praxi. Tématem byly principy evropského práva, horizontální a vertikální účinek a technika předběžné otázky. Školení se uskutečnilo ve dnech 15. a 16. června 2009 na Moravě.

Právní klinika

V rámci aktivit projektu se u nás uskutečnila v roce 2009 pod záštitou studentského spolku Všehrd praxe studentů právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Jedná se o pilotní projekt právní kliniky, který by mohl být v příštím roce zařazen do řádného výukového programu na PF UK.

Letní právní škola

Pod záštitou Justiční akademie byla v Kroměříži ve dnech 12.–15. září 2008 realizována čtyřdenní letní právní škola, které se zúčastnilo 35 studentů a akademických pracovníků. Program zahrnoval in-

teraktivní diskusi, zařazena byla aktuální judikatura a uplatněn srovnávací přístup k jednotlivým tématům.

Právnícká konference na téma právní stát a ochrana menšin

Mezinárodní právnícká konference pod názvem *Rovnost v Evropském právu – Platónské právní nebe? /Equality in European Law – A Platonic Heaven?* se uskutečnila 30. dubna 2009 v Praze. Pozváni byli akademičtí pracovníci z významných evropských univerzit, orgánů EU a soudů. Konference byla pro právníckou veřejnost.

Zpracování a tisk publikace

Publikace s názvem *Rovnost a sociální práva* vyšla na jaře 2009 ve spolupráci s Nakladatelstvím Auditorium. Publikace vychází ze srovnávacího přístupu, obsahuje analýzu aktuální české a evropské srovnávací judikatury (Evropský soud pro lidská práva, Soudní dvůr Evropských společenství, další vnitrostátní soudy). Cílem je poskytnout české odborné veřejnosti příležitost seznámit se s novými trendy v oblasti ochrany lidských práv menšin a vybavit ji argumentační pohotovostí pro případy poskytování asistence a rozhodování případů obětí diskriminace.

Projekt byl realizován v období od 1. 7. 2008 do 31. 6. 2009 a byl podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti a rovněž s podporou Open Society Institute, Budapest.

A2. **Začleňování romských rodin do společnosti**

I. 4. 2009 byla zahájena realizace tříletého projektu Začleňování romských rodin do společnosti, který je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost. Projekt je zaměřen především na praktickou pomoc osobám žijícím v sociálně vyloučených romských komunitách/lokalitách Středočeského kraje (Bakov nad Jizerou, Boreč, Brodce, Beřovice, Český Brod, Klášter Hradiště nad Jizerou, Klobuky, Kralupy nad Vltavou, Libčice nad Vltavou, Poříčí nad Sázavou, Slaný, Spomyšl, Třebestovice, Zlonice, Želenice) ve vztahu ke zlepšení jejich uplatnění na trhu práce, a to prostřednictvím poskytování odborného sociálně-právního a psychologického poradenství, sociálně-aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, mediace a bezplatného právního zastoupení advokátem v indikovaných případech. Součástí projektových aktivit je dále zvyšování kompetencí uchazečů o zaměstnání ze sociálně vyloučených romských lokalit formou kurzů základní obsluhy PC konaných přímo v lokalitách působnosti projektu, zvyšování PC gramotnosti dětí ze sociálně vyloučených romských lokalit formou počítačového kroužku přímo v lokalitách působnosti projektu, poskytování školní přípravy dětem ze sociálně vyloučených romských lokalit v jejich domácím prostředí a iniciování vzniku pracovní skupiny složené ze zástupců orgánů státní správy, místních samospráv a nevládních organizací působících v oblasti vyloučených romských komunit za účelem vypracovávání a následného prosazování návrhů systémových změn v oblasti sociální integrace osob ze sociálně vyloučených romských lokalit (ve smyslu odstranění příčin i následků diskriminace zejména z důvodu etnického původu v oblasti přístupu k zaměstnání, bydlení a službám).

Nejvýznamnější projektové výstupy za rok 2009

1) Sociálně-právní a psychologické poradenství

Sociálně-právní a psychologické poradenství bylo poskytnuto 654 klientům ze sociálně vyloučených romských lokalit v místech realizace projektu, kteří dali souhlas se zpracováním svých osobních údajů. Členění aktivních klientů (tj. klientů, u kterých je realizována alespoň jedna zakázka), otevřených zakázek a poskytnutých konzultací dle jednotlivých lokalit bylo za rok 2009 následující:

<i>Lokalita</i>	<i>Aktivních klientů</i>	<i>Otevřených zakázek</i>	<i>Konzultací</i>
Bakov nad Jizerou	30	58	634
Beřovice	1	1	9
Boreč	43	98	623
Brodce	53	96	536
Český Brod	3	4	26
Klášteř Hradiště nad Jizerou	18	46	575
Klobuky	19	19	58
Kralupy nad Vltavou	42	65	367
Libčice nad Vltavou	20	36	1332
Poříčí nad Sázavou	1	2	39
Slaný	53	74	419
Spomyšl	22	37	170
Třebestovice	26	42	559
Zlonice	36	48	368
Želenice	28	63	556
<i>Celkem</i>	395	689	6271

Z celkového počtu 654 klientů, se kterými došlo v roce 2009 k navázání spolupráce, bylo 195 podpořeno úspěšně – tj. došlo k úspěšnému splnění alespoň jedné zakázky uzavřené mezi pracovníkem a klientem na začátku spolupráce. Psychologické poradenství bylo v daném období poskytnuto celkem 77 klientům, v 67 případech bylo s klientem jednáno na úřadě, v 170 případech bylo jednáno na úřadě bez klienta, dále došlo k poskytnutí 438 právních konzultací.

2) **Strategická litigace**

V roce 2009 došlo k zahájení soudního řízení v 39 případech, kdy největší podíl měla možná diskriminace v bydlení a v přístupu k němu, opatrovnické věci (řízení o nařízení či zrušení ústavní výchovy či stanovení dohledu), trestní řízení (především v souvislosti s opatrovnickými řízeními – ohrožování mravní výchovy mládeže z důvodu absence ve škole), exekuční řízení (řízení o návrzích na zastavení exekuce pro nemajetnost) a civilní řízení ve věcech náhrady škody. 19 případů bylo v průběhu roku 2009 pravomocně skončeno (ve 14 případech došlo ke smírnému řešení sporu po zahájení soudního řízení, v jednom případě klientka v průběhu řízení zemřela, ve 4 řízeních byli klienti úspěšní).

S ohledem na značný pokles nabídky volných míst na dělnické pozice (recese, absence sezónních prací), která byla klienty hojně využívána, došlo k výraznému zhoršení finanční situace klientů. Z těchto důvodů nebylo možno v hojnější míře využít testovacích experimentů k prokázání diskriminace z důvodu etnického původu v oblasti přístupu k zaměstnání (chybí nabídka volných míst) a přístupu k bydlení (klienti nemají finanční prostředky na složení případné kauce).

3) **Domácí příprava dětí**

Náplní aktivity je domácí příprava dětí ze sociálně vyloučených romských lokalit v místech působnosti projektu přímo v jejich domácím prostředí, a to prostřednictvím smluvně vázaných dobrovolníků. Aktivita realizována tak, že nejprve dochází ke zjištění zájmu sociálním pracovníkem přímo v rodině, následně dochází k proškolení dobrovolníka a domluvení termínu první návštěvy v rodině za přítomnosti sociálního pracovníka. Doučování je přizpůsobováno individuálním potřebám jednotlivých dětí, probíhá zpravidla za přítomnosti rodičů tak, aby docházelo k postupnému zvyšování jejich rodičovských kompetencí v této oblasti. Náplní aktivity je i zvyšování motivace dětí k pravidelné školní docházce, jejíž případné neplnění bývá četným důvodem k podání návrhu na nařízení ústavní výchovy a trestnímu stíhání rodičů. Určitým problémem při realizaci aktivity je nedostatek dobrovolníků zejména ve vzdálenějších sociálně vyloučených romských lokalitách Středočeského kraje.

V roce 2009 se na realizaci aktivity podílelo 6 dobrovolníků, kteří doučování věnovali 142 hodin.

4) **Zvyšování počítačové gramotnosti uchazečů o zaměstnání**

Aktivita je zaměřena na zvyšování kompetencí v oblasti počítačové gramotnosti uchazečů o zaměstnání ze sociálně vyloučených romských lokalit v místech realizace projektu. Obsahem kurzu je základní seznámení s obsluhou PC ovládání PC, zapojení, připojení dalších zařízení, funkce operačního systému, dále seznámení se základy práce s textovým editorem (WORD), internetem (založení emailové schránky, hledání informací). Kurz je zakončen závěrečnou prací, tj. vypracováním životopisu a jeho odeslání el. poštou. Absolventi obdrží osvědčení o absolvování kurzu. Podmínkou obdržení osvědčení je účast alespoň 75% a úspěšné absolvování závěrečné práce.

Ve roce 2009 byla aktivita realizována v těchto lokalitách: Libčice nad Vltavou, Brodce, Boreč, Slaný, Zlonice. Počet účastníků aktivity roce 2009 viz tabulka níže.

<i>Lokalita</i>	<i>Počet účastníků</i>	<i>Počet absolventů*</i>
Brodce	4	4
Libčice	7	7
Zlonice	5	5
Slaný	5	5
<i>Celkem</i>	21	21

* = počet úspěšně podpořených osob, tj. osob, jejichž účast na lekcích dosáhla alespoň 75% a které zároveň úspěšně vypracovali závěrečnou práci. Tyto osoby obdrželi osvědčení o absolvování kurzu.

5) **PC kurzy pro děti ze sociálně vyloučených romských lokalit**

Náplní aktivity je zvyšování PC gramotnosti dětí ze sociálně vyloučených romských lokalit v místech realizace projektu, a to prostřednictvím kroužků vedených speciálním pedagogem, které jsou konány přímo v lokalitách. Počet účastníků byl v roce 2009 následující:

<i>Lokalita</i>	<i>Počet účastníků</i>	<i>Počet úspěšně podpořených osob*</i>
Brodce	9	**
Libčice	13	6
Zlonice	8	8
Slaný	6	5
<i>Celkem</i>	36	19

A3. **Minority Status Project**

Projekt byl realizován od 1. 6. 2008 do 30. 4. 2009 v rámci Human Rights and Governance Grants Program z Open Society Institute, Budapest. Projekt se soustředil na osoby obzvláště ohrožené diskriminačním jednáním ((migranty, osoby navracející se do společnosti z výkonu trestu, vícečetné rodiny s dětmi ohrožené sociálním vyloučením, seniory, etnické skupiny, LGBT atd.) Mezi hlavními projektové aktivity je potřeba zejména zařadit:

Legislativní monitoring

Cílem této aktivity bylo sledovat legislativní vývoj zejména v oblasti české imigrační politiky; v oblasti mezinárodní jurispudence, pak shromažďovat a analyzovat rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku a Evropského soudního dvora v Lucemburku s ohledem na materii ochrany lidských práv. S těmito rozsudky je pak prostřednictvím časopisu „Jurispudence“ seznamována jak odborná, tak i laická veřejnost.

Vzdělávání

V září 2008 proběhla na Justiční akademii v Kroměříži letní právní škola s tematikou Rovnosti a diskriminace za účasti zástupců českých vysokých škol, úřadu Veřejného ochránce práv, Úřadu vlády České republiky, Ústavního soudu ČR a Nejvyššího soudu ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, nevládního sektoru atd. Letní škola byla rozdělena do 7 přednáškových bloků (Teoretické principy rovnosti a diskriminace ve srovnávací perspektivě I, II, Úvod do genderových právních studií, Přesun důkazního břemene, Obtěžování, Judikatura Soudního dvora Evropských společenství, Judikatura Evropského soudu pro lidská práva)

Výstupy jednotlivých částí programu

- ☑ Dva úvodní bloky byly věnovány teoretickému základu principů rovnosti a diskriminace. Účastníky uvedly do pojmosloví a základních konceptů. Nad konkrétními judikáty účastníci diskutovali o problémech při identifikaci diskriminace, diskriminačního důvodu, znevýhodnění, odůvodnění nevýhodnějšího zacházení a možné hodnotové obsahy rozlišování.
- ☑ Úvod do genderových právních studií poskytl účastníkům možnost diskutovat nad problémy identifikace biologických a sociálně podmíněných rozdílů mezi muži a ženami, nad podstatou znevýhodnění žen, a dozvědět se základní informace o historickém vývoji feministického hnutí.
- ☑ V bloku věnovaném přenosu důkazního břemene v antidiskriminačních sporech měli účastníci příležitost analyzovat aktuální soudní rozhodnutí a v této souvislosti se věnovat i obecnějším otázkám dokazování ve vztahu k přenosu důkazního břemene.
- ☑ Následující blok byl věnován problematice obtěžování. Pozornost byla zaměřena na identifikaci rozhodných znaků obtěžování, zejména mocenského prvku v jednání a otázce míry závažnosti chování, jež by mělo být jako obtěžování postihováno. Problematika byla zasazena do právně ekonomického kontextu a demonstrovány hlavní znaky testů používaných soudy k identifikaci zakázaného obtěžování.

- ☑ Blok věnovaný rozboru judikatury Soudního dvora Evropských společenství zavedl účastníky mimo tradiční oblasti ochrany lidských práv. Zde mohli sledovat, jak je vykládán princip rovnosti v oblasti ekonomických tržních svobod pohybu, zboží a služeb.
- ☑ V rámci bloku o zákazu diskriminace ve výkladu Evropského soudu pro lidská práva měli účastníci možnost podrobně analyzovat jednotlivá teoretická východiska tohoto soudu při hodnocení diskriminačního charakteru zásahu do práv chráněných Úmluvou.

V dubnu 2009 proběhla v pražském hotelu Adria mezinárodní konference „Rovnost v evropském právu - Platónské právní nebe?“, mj. za účasti nizozemského ombudsmana a předních evropských akademických pracovníků zabývajících se rovným zacházením. Tématy konference byla otázka principů rovnosti v právu EU a jeho horizontálního účinku, pozitivních opatření jakožto výjimek anebo součástí principu rovnosti a v neposlední řadě pozitivních závazků a antidiskriminačních směrnic EU.

Strategická litigace

Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva poskytne každoročně právní poradenské služby přibližně 5.000 klientům. Z těchto případů vybíráme ročně 10, které jsou podle interní metodiky organizace vhodné ke strategické litigaci. Mezi nejzávažnější judikáty, kterých dosáhli advokáti Poradny pro občanství/Občanská a lidská práva patří ten z května roku 2008. Okresní soud v Ostravě rozhodl o žalobě (č.j. 62 C 291/2002 – 240 zde dne 27.5.2008), jíž se žalobce domáhal proti Statutárnímu městu Ostrava nároku

na bolestné a ztížení společenského uplatnění související s diagnózami astma bronchiale a alergická rinokonjunktivitida. Z rozsudku vyplývá, že město v přidělování bytových náhrad po povodních v roce 1997 diskriminovalo romské rodiny. Byt, ve kterém bydlel žalobce spolu s matkou, se od povodní v roce 1997 nacházel ve velmi špatném technickém stavu. Matka žalobce opakovaně žádala město jako pronajímatele o byt zdravotně nezávadný. Podle rozsudku však „Žalovaný neřešil bytový problém žalobce dostatečně, neprovedl potřebnou technickou údržbu bytu, ani nezajistil nezávadnou bytovou náhradu, byt obdržel státní dotace na výstavbu bytů pro občany postižené povodněmi, přičemž do bytů z těchto prostředků postavených stěhoval i občany, kteří z bytů postižených povodněmi nepocházeli a při přidělování bytů *diskriminoval* nájemce dle *etnického klíče*.“ Statutární město Ostrava se proti rozsudku okresního soudu neodvolalo, rozsudek tak již nabyl právní moci. **Tento soudní rozsudek je prvním v polistopadovém období, kdy byla justičně prokázána příčinná souvislost mezi škodou na zdraví žalobce a „etnickými pravidly“ pro přidělování bytů přijatými konkrétní municipalitou.**

A4. Zmírnění následků dopadu reforem ve zdravotnictví u osob se zdravotním postížením a dalších ohrožených skupin

Projekt byl realizován od 1. 11. 2008 do 31. 12. 2009 z výnosů Nadačního investičního fondu Nadace Open Society Fund Praha. Hlavní cílovou skupinou projektu jsou osoby s různým stupněm zdravotního postižení, pojištěnci v ústavní péči a pacienti zdravotnických zařízení ze sociálně ohrožených skupin. Projekt si klade za úkol zejména naplnění následujících cílů:

- ☑ Zvýšit právní vědomí pacientů z cílové skupiny projektu v přístupu a čerpání zdravotní péče.
- ☑ Poskytovat právní poradenství a právní asistenci pacientům z cílové skupiny projektu.
- ☑ Pomocí úspěšné modelové strategické litigace poukázat na:
 - a) absenci efektivního řízení, kontroly a regulace ústavní péče v ČR,
 - b) tíživé postavení pojištěnců umístěných v ústavních zařízeních,
 - c) jednoznačnou zodpovědnost konkrétních subjektů při systémovém selhávání ústavní péče.

- ☑ Legislativními návrhy dosáhnout posílení efektivní ochrany pacientů v systému poskytování zdravotní péče v České republice a to zejména tehdy, pokud selhávají „political agents“ (viz paragrafové znění současných návrhů zákonů předkládaných ministerstvem zdravotnictví).

- ☑ Medializací výstupů projektu a publikační činností napomoci jednak k:
 - a) šíření povědomí o zákonných nárocích pacientů cílové skupiny projektu;
 - b) inspiraci pojištěnců k obraně svých práv a to i cestou sporných řízení před českými soudy;
 - c) oslovení rozhodných politických aktérů k nápravě aktuálního i připravovaného legislativního prostředí ve prospěch nastolení rovnováhy všech subjektů na trhu poskytování zdravotní péče (tj. mezi pacienty, pojišťovny a zdravotnickými zařízeními).

Hlavními výstupy projektu bude, vedle poskytování právních služeb v oblasti medicínského práva, zejména provedení úspěšné strategické litigace, k níž bude zpracována studie (popis, analýza, řešení problému), vydání publikace „100+1 otázek a odpovědí pacienta“, zpracování nejméně jednoho komplexního legislativního návrhu zákona a realizace mediální konference k výsledkům projektu.

A5. Zvyšování kapacity veřejné správy v boji proti diskriminaci na trhu práce

Projekt je realizován od 1. 8. 2009 do 31. 1. 2011 v partnerství s Otevřenou společností o.p.s., která je příjemcem. Hlavní aktivitou projektu je realizace cyklu vzdělávacích seminářů v oblasti rovného zacházení v pracovněprávních vztazích. Cílovou skupinou projektu jsou pracovníci Oblastních inspektorátů práce a úřadů práce. Obsahovou náplň seminářů představuje prezentace a představení antidiskriminační legislativy a prezentace metodik hodnocení stejné práce za stejnou hodnotu, odhalování diskriminace a identifikace diskriminace. Během realizace projektu je naplánováno celkem 7 seminářů podle jednotlivých regionů ČR. Poradna jako partner projektu zde navazuje na své bohaté zkušenosti s realizací obdobně zaměřených seminářů pro právnické profese (2005–07) a pro nevládní organizace (2006–07).

A6. Spravedlivá policie

Projekt Spravedlivá policie proběhl v období od 1. 7. 2008 do 31. 7. 2009 díky podpoře Nadace Open Society Fund Praha. Hlavním cílem projektu bylo přispět k účinnému, trvale udržitelnému vzdělávání a prosazování lidských práv, boji proti diskriminaci a rasismu u příslušníků Policie ČR systémovou inkorporací problematiky lidských práv a rovného zacházení do policejní vzdělávací soustavy na všech úrovních (včetně tzv. celoživotního profesního vzdělávání).

Za tímto účelem bylo v rámci projektu proškoleny nejen na 1000 příslušníků Policie ČR v rámci tréninku policejních sborů v oblasti rovného zacházení, ale realizátoři projektu se zaměřili i na vzdělávání školních policejních instruktorů z jednotlivých krajských policejních středisek, policejních styčných důstojníků pro menšiny a středního managementu Policie České republiky. V květnu 2009 proběhl na Střední policejní škole Ministerstva vnitra ČR v Praze dvoudenní policejní vzdělávací seminář „Multikulturní policie“ určený pro školitele policejních školitelů. Jeho účastníci byli seznámeni s problematikou tzv. „romské kriminality“, různých aspektů sociálního vyloučení, rasové profilace, implementace zásady rovného zacházení v policejních sborech, specifiky policejní práce vzhledem k migrantům a vhodnými nástroji community policingu.

A7. **Rozmanitostí proti šikaně**

Cílem projektu je přispět k tolerantnějšímu prostředí mezi mladými lidmi na středních školách prostřednictvím odstraňování homofobie a předsudků mladých lidí zaměřených vůči vrstevníkům s odlišnou sexuální orientací. Posílení tolerance a bourání předsudků ve společnosti zároveň povede k posílení sebevědomí jednotlivých příslušníků sexuálních minorit, zejména mladých leseb, gayů, bisexuálních a transsexuálních osob, kteří jsou pro svoji odlišnost nezřídka znevýhodňováni a jsou tudíž zejména v mladém věku velmi zranitelní. Prostorů respektující různorodost, je nezbytným předpokladem k eliminaci jejich strachu sdělit svému okolí svoji sexuální orientaci (tzv. coming out). Tu mladí lidé před svým okolím a spolužáky často tají právě v obavách z nepochopení, odmítnutí a vyloučení z kolektivu. Projekt je realizován v úzké součinnosti s nevládní organizací Gender Studies, o. p. s. a ve spolupráci s nevládní organizací STUD Brno.

Aktivita projektu

Poskytování poradenství a zastupování

Příslušníkům sexuálních menšin, ale i dalším dotčeným lidem, např. rodinným příslušníkům, přátelům atd. je poskytováno právní a psychologické poradenství osobně, telefonicky, emailem a také internetové poradenství na stránce <http://lgbt.poradna-prava.cz/>. Ve strategických případech projekt nabízí jednotlivcům možnost zastoupení advokátem před soudy. Psychologické poradenství je poskytováno především mladým lidem majícím psychické a sociální problémy souvisejí s jejich sexuální orientací. Cílem této aktivity je nabídnout příslušníkům sexuálních menšin poradenství, které

v České republice chybí nebo je na velmi nízké úrovni. Ačkoliv se příslušníci těchto menšin setkávají s řadou problémů, tak ani vládní ani neziskový sektor zatím nenabízí v tomto směru dostatečné služby.

Diskuse na středních školách

V rámci projektu je realizováno nejméně 30 diskusí na středních školách za účasti dvojice lektorů z řad LGBT lidí, kteří se studenty diskutují o sexuálních menšinách, o jejich pocitech a obavách z nepřijetí ze strany okolí tak, aby se mladí lidé dokázali vžít do jejich situace a pochopit jejich pocity. Smyslem diskusí je přispět k tolerantnějšímu chování mladých lidí a snížení jevu šikany, jejímž terčem se mladí lidé s neheterosexuální orientací nezdědka stávají. Na počátku projektu mladí lidé z filmové školy vytvořili čtyři filmy¹, které se snaží nabourat stereotypy spojované se sexuálními menšinami – jedná se o filmy dotýkající se transsexuality, adopce dětí gay páry, vnímání bisexuálů jako lidí, kteří se nemohou rozhodnout, a společenské “neviditelnosti” lesbických svazků. Vedle hraných filmů byly také vytvořeny dva komiksy², jeden rozpořehovaný a jeden v tištěné podobě, které se snaží velmi vtipnou formou nabourat stereotypní vnímání LGBT lidí a homosexuality jako takové.

Soutěž krátkých filmů o homofobii

Soutěž krátkých 2–3 minutových filmů o předsudcích a homofobii a jejich negativních dopadech na společnost, která proběhla v rámci 10. ročníku Mezipater – Queer filmového festivalu, zorganizoval

¹ www.youtube.com/watch?v=eGDc2CWEeU0

² www.youtube.com/watch?v=yeuMvKa0Wfs,
www.poradna-prava.cz/folder05/LGBT_web_final.pdf

STUD Brno. Tříčlenná porota vybrala nejlepší film, který byl vyhlášen na filmovém festivalu Mezipatra.

Čtyři otevřené debaty

Realizace čtyř otevřených debat o právech a postavení sexuálních menšin za účasti odborníků z akademické sféry a praxe. Dosud proběhly tři debaty, přičemž dvě debaty na téma „Narodit se do správného těla“ v rámci 10. ročníku Mezipater – Queer filmového festivalu, zorganizoval STUD Brno. Návštěvníci festivalu v Praze a v Brně tak mohly diskutovat, co se stane, když tělo a duše nejsou zajedno, a co potom dělat? Jaké možnosti má takový člověk? Vyrovnat se s tím, spáchat sebevraždu nebo najít odborníka a doufat, že mu pomůže. A co po změně, bude vše skvělé? Třetí debata na téma „Diskriminace sexuálních menšin“ proběhla v Olomouci.

Lobbyingové aktivity

Lobbying zahrnuje monitorování připravovaných a projednávaných změn legislativní i nelegislativní povahy, které mají dopad na rovné zacházení a zákaz diskriminace a práva sexuálních menšin. Hlavní lobbyingové aktivity v současné době jsou zaměřeny na odstranění § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství, který zakazuje osvojení pro osobu, která vstoupí do registrovaného partnerství. Tento zákaz, který diskriminuje LGB lidi, je v rozporu nejen s Listinou základních svobod, ale také s Evropskou úmluvou o lidských právech a základních svobodách.

Internetové stránky

Na stránkách www.poradna-prava.cz byla vytvořena samostatná sekce určená pro příslušníky sexuálních menšin „LGBT“. Tato

sekce obsahuje množství informací o právech LGBT lidí, např. informace týkající se rovného zacházení, diskriminace, registrovaného partnerství, stejnopohlavního rodičovství apod. Množství informací je také věnováno homofobii a šikaně a násilí homofobii motivovaných.

Projekt je realizován v období od 1. 7. 2009 do 30. 6. 2010 a je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

A8. V zájmu nájmu

Projekt, který byl realizován od 1.1.2009 do 31.12.2009 s podporou Ministerstva pro místní rozvoj ČR, měl za cíl především ujasnit a posílit práva nájemců bytů ve vztahu k jejich pronajímatelům, a to zejména v perspektivě deregulace nájemného z bytu, která dosahuje v řadě individuálních lidských případů kritické hranice. Pro naplnění tohoto cíle jsme v rámci realizace projektu zvolili v zásadě 3 druhy projektových aktivit: rávní poradenství pro nájemce a pro členy bytových družstev; poskytování dalších právních služeb nájemcům a členům bytových družstev, včetně případného právního zastupování; vytvoření Manuálu nájemního bydlení a Manuálu člena bytového družstva.

V rámci projektové aktivity poskytování právního poradenství pro nájemce a pro členy bytových družstev bylo za dobu realizace projektu poskytnuto právní poradenství:

- a) 724 osobám ve formě telefonické;
- b) 487 osobám ve formě elektronické (prostřednictvím e-mailových dotazů); za tímto účelem byl zřízen na webových stránkách organizace v sekci bydlení i projektový email: bydleni@poradna-prava.cz;
- c) 122 osobám ve formě ambulantního právního poradenství;
- d) 101 osobám ve formě právního poradenství přímo v terénu.

V rámci projektové aktivity poskytování dalších právních služeb nájemcům a členům bytových družstev bylo od začátku realizace projektu zastupováno před soudem advokátem Poradny pro občanství/Občanská a lidská práva celkem 16 osob. V rámci projektové

aktivity vytvoření Manuálu nájemního bydlení a Manuálu člena bytového družstva došlo k realizaci obou praktických příruček s řadou pro uživatele praktických návrhů postupů a řešení, se vzory předvyplněných soudních podání apod. Manuály byly nabídnuty a poskytnuty i dalším nevládním organizacím, které je tak mohou využívat ve své další práci.

IV. Programy a projekty

B. Sociální služby

Poradna je poskytovatelem sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších právních předpisů. Poradna poskytuje službu sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, a to v Praze a ve Středočeském kraji, a službu odborné sociální poradenství, která je poskytována v celé České republice. Obě služby jsou poskytovány jak ambulantní, tak také terénní formou.

B1. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Jedná se o službu poskytovanou rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Poradna poskytuje tuto službu, rodinám, které mají děti v ústavní výchově nebo jsou ústavní výchovou ohroženi tak, aby rodina mohla žít společně ve svém přirozeném prostředí – doma. Poradna se snaží zamezit nadužívání institutu ústavní výchovy jako řešení problému rodin.

Cílem této služby je:

- ☑ umožnit dětem umístěným v ústavních zařízeních návrat do domácího prostředí jejich původní rodiny, tam, kde to není kontraindikováno,
- ☑ snížit počty dětí, které jsou umístovány do ústavní výchovy z důvodů nefunkčnosti rodiny nebo jejich sociálních problémů,
- ☑ přispět ke zvýšení práva dětí vyrůstat v přirozeném prostředí rodiny,
- ☑ posilovat kontakt dětí umístěných v zařízeních ústavní výchovy se svými rodiči nebo jinými příbuznými.

V rámci této služby poskytujeme např. poradenství při řešení životních situací (sociální poradenství), pomoc při hledání bydlení, pomoc při hledání práce či problémech v zaměstnání, právní poradenství, výchovné poradenství v případech výchovných problémů dětí, domácí přípravu dětí (doučování), výchovu interakcí – pomoc při výchovných nebo komunikačních problémech v rodině.

B2. Odborné sociální poradenství

Cílem této služby je pomoci klientům lépe se orientovat v jejich právech a povinnostech, aby dokázali efektivně vyjádřit své potřeby a přání a ve spolupráci s Poradnou nebo prostřednictvím sítě dostupných služeb našli řešení své situace. Poradna podporuje každého člověka, který je v nepříznivé sociální situaci nebo mu taková situace hrozí a neví jakým způsobem tuto situaci řešit. Poradna poskytuje poradenství v oblasti pracovně-právních vztahů a zaměstnanosti, dluhů, bydlení, lidských práv a diskriminace, sociálních dávek a v oblasti cizineckého práva.

Odborné sociální poradenství je poskytováno:

- ☑ imigrantům a azylantům,
- ☑ osobám bez přístřeší,
- ☑ osobám žijícím v sociálně-vyloučených komunitách,
- ☑ pachatelům trestné činnosti,
- ☑ etnickým menšinám.

Sociální služba odborné sociální poradenství byla v roce 2009 podpořena z prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky. Sociální služba *sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi* byla v roce 2009 podpořena z prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, Magistrátu hlavního města Prahy, Středočeského kraje a Nadace táta a máma.

Statistika sociální služby Návrat dítěte do rodiny (sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi) za rok 2009

Počet rodin, kterým byly poskytovány sociální služby v roce 2009 je **88 rodin**, tj. **348 klientů**, z toho bylo **169 dětí** a **179 dospělých**.

Přehled klientů dle krajů

<i>Kraj trvalého pobytu</i>	<i>Počet rodin</i>	<i>Počet uživatelů</i>	<i>z toho dětí</i>	<i>z toho dospělých</i>	<i>% z celkového počtu uživatelů</i>
Praha	44	169	80	89	48 %
Středočeský	44	179	89	90	52 %
<i>Celkem</i>	88	348	169	179	100 %

Děti na začátku spolupráce a na konci roku 2009

<i>Děti na začátku spolupráce/prosinec 2009</i>	<i>Počet dětí</i>	<i>% z celkového počtu dětí</i>
doma/doma	117	69,2 %
doma/nařízena ÚV	1	0,6 %
nařízena ÚV/nařízena ÚV	30	17,8 %
nařízena ÚV/doma	6	3,6 %
nařízena ÚV/návrh na zrušení ÚV	4	2,4 %
NRP/návrh na svěření rodičům	1	0,6 %
NRP	10	5,8 %
<i>Děti celkem</i>	169	100 %

Sociální služba působí z více než 2/3 preventivně, pracuje tedy s rodinami, které mají děti doma. Na začátku spolupráce bylo 118 dětí doma, na konci spolupráce bylo doma 117 dětí, tj. 99%, 1 dítě, tj. 1% šlo z domova do ÚV.

Na začátku bylo 11 dětí v pěstounské péči. U jednoho dítěte bylo během roku 2009 zahájeno řízení o svěřeni dítěte do péče biologických rodičů.

Na začátku spolupráce byla nařízena ÚV 40 dětem, 6 dětem byla během spolupráce s rodinou ÚV zrušena, tj. 15%. U 4 dětí je podán návrh na zrušení ÚV, kde je reálné, že soud rozhodne o zrušení ÚV, tj. 10%. 30 dětí, tj. 75% zůstává v ústavní výchově.

Statistika sociální služby Podpora integrace znevýhodněných skupin do společnosti (odborné sociální poradenství) za rok 2009

	<i>Terénní forma (počet klientů)</i>	<i>Ambulantní forma (počet intervencí)</i>
Muži	163	219
Ženy	166	166
Děti	156	156
<i>Celkem</i>	485	541

Sanace rodiny

V roce 2009 se kromě pomoci konkrétním klientům Poradna zabývala v souladu se svou tradicí též snahou o systémové změny. Byla tak svými pracovníky zastoupena v pracovní skupině při MPSV, podílející se na přípravě Národního akčního plánu transformace a sjednocení systému péče ohrožené děti (do roku 2013), který posléze schválila vláda ČR. Poradna je též zastoupena ve Výboru pro

práva dítěte Rady vlády ČR pro lidská práva. Účastní se i odborných konferencí v oblasti sociálně- právní ochrany dětí, např. s příspěvkem „Následná péče – srovnání české a slovenské právní úpravy v některých otázkách“ byla zastoupena na konferenci Následná péče a její perspektivy v systému náhradní péče o děti, kterou v červnu 2009 organizovala Asociace SOS dětských vesniček na půdě UK v Jinonicích.

B3. Děti v lokalitkách

Projekt byl zaměřen především na zvýšení školních úspěchů a kapacity sociální integrace romských dětí a rodičů ve vyloučených lokalitách v Libčicích nad Vltavou a ve Slaném. Jedním z cílů projektu bylo ovšem také zvýšení povědomí většinové společnosti o potřebnosti integrace romských dětí a mládeže z vyloučených lokalit. Do projektu se zapojilo téměř 50 dětí z obou projektových lokalit.

Aktivity projektu

Domácí příprava dětí

Domácí příprava dětí, která byla realizována jak v rámci dobrovolnické činnosti, tak v rámci dohod o pracovní činnosti; aktivita kladla důraz na individuální přípravu v domácím prostředí, kde si rodiče se školní přípravou dětí neví rady a nemohou ji z mnoha důvodů zajistit jinak.

Kroužek na počítači

Kroužek na počítači a internetu představoval doplňkovou mimoškolní činnost, která měla zvýšit počítačovou gramotnost u romských dětí mladšího a středního školního věku. Obsahem práce na kroužku bylo základní ovládnutí počítače, práce s wordem, práce s internetem, aktivní vyhledávání na internetu, založení e-mailové schránky a práce s ní, chatování, hraní interaktivních her zaměřených na školní výuku. V rámci aktivity děti pod supervizí odborného pedagogického pracovníka vytvořily rovněž jednoduché webové stránky o životě dětí ve vyloučené lokalitě.

Výukový materiál pro český jazyk

Vytvoření materiálu na zlepšení českého jazyka a k propojení učiva probíraného ve škole a životních situací dětí a vyškolení v jeho užívání byla aktivita, v rámci níž bylo vytvořeno 40 obrázkových sad karet, určených pro výuku dětí především mladšího školního věku, některé sady jsou využitelné i pro případ předškolního vzdělávání; karty jsou nadále využívány dobrovolníky Poradny a byly poskytnuty též dvěma základním školám, v nichž se vzdělávají znevýhodněné děti.

Výzkum mezi romskými rodiči

Pilotní kvalitativní výzkum na téma Motivace romských rodičů na poli vzdělávání dětí byl zaměřen na motivaci a postoje romských rodičů ke vzdělávání jejich dětí. V rámci aktivity byly provedeny obsáhlé strukturované pohovory v 10 rodinách a v červnu 2009 byla publikována analýza stejnojmenného názvu. Její hlavní autorka, pracovnice Poradny bc. Andrea Gruberová, řešenou problematiku představila též na rozhlasových vlnách, když byla dvakrát hostem pořadu Českého rozhlasu O Roma vakeren.

Výsledky výzkumu jsou k dispozici zde:

www.poradna-prava.cz/folder05/motivace-romskych-rodicu.pdf

Mimoškolní aktivity

O prázdninách byly pro děti z lokalitek připraveny dvě mimoškolní aktivity, a to jednak dvoudenní dílna „Hudebně – filmový projekt“, jehož výslednou formou byl fantazijní hudebně – filmový tvar, jakýsi krátký film, vytvářený od počátku do konce dětmi, a dále také Tvořivá dílna Řemeslo má zlaté dno, jejímž cílem bylo zábavnou formou seznámit děti se základy starých řemesel- košíkářství, hrnčářství, drátování atd. a realizací praktických zkušeností a dovedností dětí

motivovat k mimoškolním zájmovým činnostem v rámci nadcházejícího školního roku. V rámci dílen se děti z vyloučených lokalit podívaly také do Prahy, kde realizovaly dvě vycházky.

Projekt byl realizován od 1. září 2008 do 31. srpna 2009 a byl podpořen z programu Transition Facility Evropské unie prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

IV. Programy a projekty

C. Program Migrace

C1. Státem zajišťovaná právní pomoc pro nemajetné a pro osoby omezené na svobodě

Projekt byl zaměřen na systémové řešení problematiky přístupu ke spravedlnosti a zajišťování právní pomoci ze strany státu pro ty, kteří nemají možnost si nakoupit potřebné právní služby na běžném trhu právních služeb a bez pomoci státu by tak neměli efektivní možnost domáhat se spravedlnosti. Projekt si předsevzal připravit komplexní nové řešení dané problematiky v netrestních věcech, totiž prosadit zřízení nových státních institucí tzv. Center právní pomoci, které by – s určitým regionálním rozvrstvením zajišťovaly poskytování právního poradenství, rozhodovaly o přiznávání právní pomoci poskytované advokáty popř. dalšími poskytovateli a prováděly celkový management systému.

Během roku 2008 se Poradně pro občanství podařilo prosadit dne 21.února 2008 na Radě vlády České republiky pro lidská práva podnět k systémovému řešení problematiky přístupu ke spravedlnosti, který výše uvedenou představu realizátorů projektu přijal. Následně se Poradna aktivně účastnila schůzek pracovní skupiny k přípravě zákona o bezplatné právní pomoci svolané Ministerstvem

spravedlnosti. V rámci projektu byl rovněž vytvořen Manuál právní pomoci, příručka, která dosud nejkomplexnějším způsobem dává právním laikům návod, jak postupovat při získávání právní pomoci ze strany advokátů či nestátních neziskových organizací.

Dne 9.prosince 2008 zorganizovala Poradna pro občanství seminář k Senátu Parlamentu České republiky, na kterém vystoupili zástupci státu, nevládních organizací ale i zástupci právnických profesí (České advokátní komory a soudců). Na semináři pak prezentoval náměstek ministra spravedlnosti František Korbek představu ministerstva, jakou variantu řešení problematiky hodlá zvolit. Ministerstvo se rozhodlo zatím ponechat zajišťování právní pomoci v kompetenci soudů, ovšem hodlá rovněž zapojit do systému též nestátní neziskové organizace.

Projekt je realizován v období od 1. 4. 2007 do 31. 3. 2009 za finanční podpory Nadace Open Society Fund Praha.

C2. Czech Made? Against Double Standards and Exploitation of Migrants in the Czech Labour Market

Poradna pro občanství se v roce 2008 a 2009 účastnila jako partner Multikulturálního centra Praha projektu Czechmade, který je zaměřen na problematiku pracovní migrace cizinců v České republice a na dodržování práv těchto zahraničních dělníků. V rámci projektu byly

- ☞ metodami investigativní žurnalistiky zpracovávány a publikovány články o životě pracovních migrantů v České republice a o jejich vykořisťování ze strany zaměstnavatelů či pracovních agentur,

- ☑ pořádány semináře Zaměstnávání cizinců bez porušování jejich práv, kterých se účastnili jak zaměstnanci státní správy, tak i zaměstnavatelé a zprostředkovatelé zaměstnání a
- ☑ monitorovány a ovlivňovány legislativní a jiné systémové počiny vlády České republiky a Parlamentu České republiky v oblasti zaměstnávání zahraničních pracovníků.

Poradna pro občanství se – vedle přípravy a realizace všech seminářů – na projektu podílela zejména lobbyingovým doprovázením novely zákona o zaměstnanosti a zákona o pobytu cizinců, která byla veřejnosti známá zejména díky tzv. zeleným kartám a kterou poslanci schválili v srpnu roku 2008. Poradně se podařilo docílit, že ze zákona o zaměstnanosti nebyla vypuštěna ustanovení na ochranu před diskriminací a dále pak drobnými dalšími úpravami finálního textu. Hlavní témata Poradny při tomto lobbyingu, tj. zlepšení postavení držitelů tzv. zelených karet, zavedení tzv. ochranné lhůty pro všechny cizince, kteří ztratí zaměstnání, aby si mohli nalézt nové pracovní místo a podstatnější změna nastavení tzv. agenturního zaměstnávání (zejména povinné pojištění agentur pro případ platební neschopnosti a ručení tzv. uživatelů za některé závazky agentur) se sice přijmout nepodařilo, ovšem tato témata přinejmenším zazněla ve veřejné diskusi a lze tedy na ně navazovat v dalším úsilí Poradny pro občanství ve prospěch cizinců.

Projekt byl realizován v období od 1. 2. 2007 do 30. 4. 2009 za podpory Evropského společenství, reprezentovaného Komisí Evropského společenství a Evropskou kulturní nadací.

C3. Migrační politika v krizi

Projekt, který byl realizován společně s Multikulturním centrem Praha, se zaměřil na pracovní migraci a na postavení pracovních migrantů na českém trhu práce. Projekt se soustředil především na agenturní zaměstnávání a jeho vliv na zaměstnávání a pracovní podmínky migrantů, a to zejména v souvislosti s dopady ekonomické krize na pracovní migranty. Při realizaci probíhala velmi úzká spolupráce také s nevládními organizacemi La Strada a Klub Hanoi.

Aktivita projektu realizované Poradnou

Odborné analýzy

Poradna se v rámci aktivit zaměřila na právní rámec vymezující postavení pracovních migrantů, a to jak v České republice, tak také v komparaci s vybranými evropskými zeměmi. Za tímto účelem byly postupně zpracovány 4 analýzy. Jako první byla vytvořena „Analýza vzniku a působení zprostředkovatelských agentur“, která je zaměřena na českou právní úpravu agenturního zaměstnávání s důrazem na sociologický a ekonomický rozměr této formy najímání zahraničních pracovníků. Následně vznikla druhá analýza zaměřená na roli jednotlivých institucí v procesu agenturního zaměstnávání s názvem „Kdo má řídit migraci? Stručná analýza kompetencí úřadů“, která zkoumá roli a činnosti Ministerstva práce a sociálních věcí, úřadů práce, inspektorátů práce a finančních úřadů na poli agenturního zaměstnávání. Následně byla zpracována „Mezinárodní komparace vybraných právních aspektů v oblasti agenturního zaměstnávání“, v níž je stručně načrtnuta aktuální úprava této problematiky ve smlouvách Mezinárodní organizace práce a dále pak příslušné právní

předpisy v Rakousku, ve Spolkové republice Německo a na Slovensku. Poslední analýza „Komparace systémů fungování cizinecké správy a dohledu nad pracovním trhem ve vybraných státech Evropské unie“ srovnávala dohled nad cizineckou správou a trhem práce v Portugalsku, na Slovensku a v Irsku.

Právní analýzy jsou k dispozici zde:

<http://cizinci.poradna-prava.cz/pravni-analyzy.html>

Odborné diskuse

V rámci projektu byly také zorganizovány dvě odborné diskuse. První diskuse byla na téma „Pracovní agentury a jejich vliv na zaměstnávání cizinců v ČR“ byla určena odborné veřejnosti. Diskuse se vedle zástupců nevládních organizací zúčastnili také zástupci státní správy (MV, MPSV), a cizineckých komunit, kteří se pracovní migrací a agenturním zaměstnáváním zabývají. Druhá diskuse na téma Novely cizineckého práva – včera, dnes a zítra naopak byla určena široké veřejnosti. S panelisty, kterými byli Tomáš Haišman – ředitel OAMP MV, Pavel Pořízek z kanceláře Veřejného ochránce práv, Ondřej Liška – předseda Strany Zelených a Pavel Čížinský – advokát bouřlivě diskutovalo více než 50 účastníků diskuse.

Informační letáky

Pracovní migranti obvykle neznají práva, která vůči zaměstnavateli a případným zprostředkovatelům práce mají. Vzhledem k jejich jazykové bariéře ani nemají možnost se se svými právy a povinnostmi seznámit. V reakci na tuto skutečnost byl vytvořen stručný leták o právech a povinnostech pracovních migrantů, který byl následně přeložen do vietnamštiny, mongolštiny, ruštiny, ukrajinštiny a angličtiny. Leták byl následně publikován ve vietnamském týdeníku

(Tuan Tin Moi) a ukrajinském tisku (Ukr gazeta a Ukrajincky zurnal) a rozdistribuován do neziskových organizací poskytujících poradenství migrantům.

Projekt byl realizován v období od 1.5. 2009 do 31. 3. 2010 a byl podpořen Open Society Fund Praha.

C4. **Migrační management a/nebo práva pracovních migrantů?**

Projekt se zabývá pracovní migrací, a to v souvislosti s dopady hospodářské krize na práva pracovních migrantů ze třetích zemí. Projekt si klade za cíl ovlivnit veřejnou debatu o tomto fenoménu, jak mezi novináři, tak mezi politiky a vytvořit odbornou opoziční platformu k stále restriktivnější politice státu namířené na migranty z tzv. třetích zemí. Projekt je realizován společně s nevládní organizací Sdružení pro integraci a migraci.

Aktivity projektu

Monitoring

Pravidelně je prováděn monitoring aktivit legislativní i nelegislativní povahy, výstupy z monitoringu jsou každé dva týdny umístovány na webové stránky, kde jsou k dispozici všem aktérům zabývajícím se pracovní migrací.

Aktivní spolupráce s médii

Informace o pracovní migraci, jakož i práva pracovních migrantů budou aktivně předkládány do médií s cílem pozvednout informovanost o těchto otázkách jak mezi samotnými novináři, tak také mezi českou veřejností. S cílem zvýšit informovanost o této složité a komplexní problematice bude vypracována Příručka pro novináře o pracovní migraci a právech pracovních migrantů v České republice, dále také bude zpracována publikace s názvem Diskuse o migrace, v níž se zamyslíme nad různými současnými přístupy k pracovní migraci, a to z pohledu politických stran, od-

borů, zaměstnavatelů a nevládních organizací. Pro novináře bude také zorganizován seminář s cílem umožnit jim diskusi s odborníky na dané téma.

Stínová zpráva

V rámci projektu bude také zpracována stínová zpráva k vládnímu materiálu *Zajištění bezpečnostní situace České republiky v souvislosti s propouštěním zahraničních pracovníků v důsledku hospodářské krize*, který byl vypracován Ministerstvem vnitra a schválen vládou v únoru 2009.

Identifikace strategických případů

V rámci právního poradenství budou vytipovány vhodné individuální případy porušení práv pracovních migrantů, které budou využity v rámci strategické litigace. Vybrané případy budou také předloženy médiím s cílem poukázat na nejzávažnější porušování práv pracovních migrantů v České republice nejen ze strany zaměstnavatelů, zprostředkovatelů práce, ale i ze strany státních orgánů.

Projekt je realizován v období od 1. 10. 2009 do 30. 9. 2010 a je podpořen Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe Open Society Fund Praha.

V. Poděkování

Děkujeme všem donorům a organizacím, kteří nás v roce 2009 finančně podpořili. Jsou to (v abecední pořadí):

- Central and Eastern Europe Open Society Fund Praha;
- Evropské strukturální fondy;
- Hlavní město Praha;
- Krajský úřad Středočeského kraje;
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky;
- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky;
- Ministerstvo vnitra České republiky;
- Nadace rozvoje občanské společnosti, program Blokového grantu pro NNO;
- Nadace rozvoje občanské společnosti, program Transition Facility Evropské Unie;
- Nadace Open Society Fund Praha;
- Nadace táta a máma;
- Open Society Institute, Budapešť.

*Děkujeme také všem spolupracovníkům a dobrovolníkům
za vynikající práci, kterou odvedli pro organizaci,
a především její klienty, v roce 2009.*

Středočeský kraj

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

nadace rozvoje
občanské společnosti

OPEN SOCIETY INSTITUTE

VI. **Hospodaření organizace**

Příloha k účetní závěrce roku 2009

Obecné údaje

Ke konci účetního období mělo sdružení počet zaměstnanců tj. k 31. 12. 2009 třináct.

Informace o účetních metodách a obecných účetních zásadách

Účetní odpisy se v zásadě provádějí ve lhůtách stanovených pro daňové odpisy.

Pro nové předměty se používá metoda zrychleného odpisování.

Krátkodobý hmotný majetek se vstupní cenou vyšší než 5 000 Kč a nižší než 40 000 Kč se odpisuje rovnou do spotřeby

Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek je oceňován pořizovací cenou.

V uplynulém účetním období nebyl dlouhodobý majetek pořízen.

Cenné papíry, podíly, deriváty atd. účetní jednotka nenakupuje.

Podstatné změny ve způsobu oceňování nebyly.

Opravné položky k majetku nejsou stanoveny. Účetní a daňové odpisy nebyly prováděny

Opravné položky k majetku se v roce 2009 neprováděly.

Hlediskem pro účtování účetních případů časového rozlišení je skutečnost, že je znám titul a výše období, kterého se týkají.

Jde-li o nevýznamné částky, tj. 1 000 Kč nebo o pravidelné opakující se výdaje, časové rozlišení se nepoužívá.

Majetek pořízený formou finančního pronájmu, účetní jednotka nemá.

V roce 2009 nebyly vedeny zásoby.

Pohledávky po lhůtě splatnosti nebyly vykázány.

Zákonné a ostatní rezervy nebyly vytvářeny.

Rozvahový den 31. 12. 2009

Sestavení účetní závěrky k 31. 12. 2009

Rozvaha k 31. 12. 2009

Aktiva

Označení	Text	Stav k 1. 1. 2009	Stav k 31. 12. 2009
A.	Dlouhodobý majetek	0	0
1	Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0
2	Oprávký	0	0
3	Dlouhodobý hmotný majetek	40 851	40 851
4	Oprávký	-40 851	-40 851
5	Dlouhodobý finanční majetek	0	0
B.	Krátkodobý majetek	764 779	687 646
1	Zásoby	0	0
2	Poskytnuté provozní zálohy	51 767	71 974
3	Odběratelé		
4 Finanční majetek	Pokladna	31 525	31 771
	Ostatní pohledávky		28 501
	Bankovní účty	681 487	555 400
		0	0
	Součet řádků 73 až 80	713 012	615 672
5	Přechodné účty aktivní		0
6	Jiná aktiva	17 340	21 663
	Úhrn aktiv	782 119	709 309

Pasiva

Označení	Text	Stav k 1. 1. 2009	Stav k 31. 12. 2009
A.	Vlastní zdroje krytí stál. a oběž. aktiv	235 189	17 970
1 Jmění	Vlastní jmění	0	0
	Fondy	235 189	17 970
	Oceňovací rozdíly k přecenění majetku a závazků	0	0
	Součet	235 189	17 970
2 Hospodář. výsledek	Účet hospodářského výsledku	0	0
	Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení	0	
	Nerozdělený zisk (ztráta) minulých let	0	0
	Součet	0	0
B.	Cizí zdroje	506 661	608 731
1	Zákonné rezervy	0	0
2	Závazky		1 135
4	Přechodné účty pasivní	0	0
5	Dodavatelé	45 222	63 767
6	Zaměstnanci	261 616	325 179
7	Závazky k inst. soc. zabezpečení a věř. zdrav. poj.	159 910	169 882
8	Ostatní přímé daně	39 913	48 768
9	Jiná pasiva	40 269	82 608
	Úhrn pasiv	782 119	709 309

Rozvaha k 31. 12. 2009 v tis. Kč

Aktiva

Označení	Text	Stav k 1. 1. 2009	Stav k 31. 12. 2009
A.	Dlouhodobý majetek	0	0
1	Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0
2	Oprávky	0	0
3	Dlouhodobý hmotný majetek	40	40
4	Oprávky	-40	-40
5	Dlouhodobý finanční majetek	0	0
B.	Krátkodobý majetek	765	687
1	Zásoby	0	0
2	Poskytnuté provozní zálohy	52	72
3	Odběratelé		
4 Finanční majetek	Pokladna	32	32
	Oststní pohledávky		28
	Bankovní účty	681	555
	Peníze na cestě	0	0
	Součet řádků 73 až 80	713	615
5	Přechodné účty aktivní	0	0
6	Jiná aktiva	17	22
	Úhrn aktiv	782	709

Pasiva

Označení	Text	Stav k 1.1.2009	Stav k 31.12.2009
A.	Vlastní zdroje krytí stál. a oběž.aktiv	235	18
1 Jmění	Vlastní jmění	0	0
	Fondy	235	18
	Oceňovací rozdíly k přecenění majetku a závazků	0	0
	Součet	235	18
2 Hospodář. výsledek	Účet hospodářského výsledku	0	
	Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení	0	0
	Nerozdělený zisk (ztráta) minulých let	0	0
	Součet	0	0
B.	Cizí zdroje	547	691
1	Zákonné rezervy	0	0
2	Závazky		1
4	Přechodné účty pasivní	0	0
5	Dodavatelé	45	64
6	Zaměstnanci	262	325
7	Závazky k inst.soc.zabezpečení a věř.zdrav.poj.	160	170
8	Ostatní přímé daně	40	49
9	Jiná pasiva	40	82
	Úhrn pasiv	782	709

Výkaz zisku a ztráty k 31. 12. 2009

<i>Název ukazatele</i>	<i>Hlavní činnost</i>	<i>Hospodář. činnost</i>
Spotřeba materiálu	280 267	0
Spotřeba energie	99 564	0
Spotřeba ost. nesklad. dodávek	61 075	0
Prodané zboží	0	0
Opravy a udržování	0	0
Cestovné	232 233	0
Náklady na reprezentaci		0
Ostatní služby	3 149 609	0
Mzdové náklady	4 783 767	0
Zákonné sociální pojištění	1 496 293	0
Ostatní sociální pojištění	0	0
Zákonné sociální náklady	0	0
Ostatní sociální náklady	0	0
Daň silniční	0	0
Daň z nemovitosti	0	0
Ostatní daně a poplatky	3 682	0
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	0	0
Ostatní pokuty a penále	3 470	0
Odpis nedobytné pohledávky	0	0
Úroky	0	0
Kurzové ztráty	0	0
Dary	0	0
Manka a škody	0	0

Jiné ostatní náklady	57 778	0
Odpisy dlouh. nehm. a hmot. majetku		0
Zúst. cena prod. dlouh. neh. a hm. maj.	0	0
Prodané cenné papíry a vklady	0	0
Prodaný materiál	0	0
Tvorba zákonných rezerv	0	0
Tvorba zákonných opravných položek	0	0
Poskytnuté příspěvky zúčt. mezi org. slož.		0
Poskytnuté příspěvky	0	0
Účt. třída 5 celkem	1 016 7738	0
Tržby za vlastní výrobky		0
Tržby z prodeje služeb	9 600	0
Tržby za prodané zboží	0	0
Změna stavu zásob ned. výroby	0	0
Změna stavu zásob polotovarů	0	0
Změna stavu zásob výrobků	0	0
Změna stavu zvířat	0	0
Aktivace materiálu a zboží	0	0
Aktivace vnitroorganizačních služeb	0	0
Aktivace dlouhodobého nehm. maj	0	0
Aktivace dlouhodobého hmot. maj	0	0
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	0	0
Ostatní pokuty a penále	0	0
Platby za odepsané pohledávky	0	0

Úroky	7 627	0
Kurzové zisky	77	0
Zúčtování fondů	10 150 422	0
Jiné ostatní výnosy	12	0
Tržby z prodeje dlouh. nehm. a hm. maj.	0	0
Tržby z prodeje cenných papírů a vkladů	0	0
Tržby z prodeje materiálu	0	0
Výnosy z krátkodobého fin. majetku	0	0
Zúčtování zákonných rezerv	0	0
Výnosy z dlouhodobého fin. majetku	0	0
Zúčtování zákonných opravných položek	0	0
Přijaté příspěvky zúčt. mezi org. složkami	0	0
Přijaté příspěvky	0	0
Přijaté členské příspěvky	0	0
Provozní dotace	0	0
Účt. třída 6 celkem	10 167 738	0
Hospodářský výsledek před zdaněním	0	0
Daň z příjmů		0
Dodatečné odvody daně z příjmů	0	0
Hospodářský výsledek po zdanění	0	0

Výkaz zisku a ztráty k 31. 12. 2009 v tis. Kč

<i>Název ukazatele</i>	<i>Hlavní činnost</i>	<i>Hospodář. činnost</i>
Spotřeba materiálu	280	0
Spotřeba energie	100	0
Spotřeba ost. nesklad. dodávek	61	0
Prodané zboží	0	0
Opravy a udržování	0	0
Cestovné	232	0
Náklady na reprezentaci	0	0
Ostatní služby	3 150	0
Mzdové náklady	4 784	0
Zákonné sociální pojištění	1 496	0
Ostatní sociální pojištění	0	0
Zákonné sociální náklady	0	0
Ostatní sociální náklady	0	0
Daň silniční	0	0
Daň z nemovitosti	0	0
Ostatní daně a poplatky	4	0
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	0	0
Ostatní pokuty a penále	3	0
Odpis nedobytné pohledávky	0	0
Úroky	0	0
Kurzové ztráty	0	0
Dary	0	0
Manka a škody	0	0
Jiné ostatní náklady	58	0

Odpisy dlouh. nehm. a hmot. majetku	0	0
Zůst. cena prod. dlouh. neh. a hm. maj.	0	0
Prodané cenné papíry a vklady	0	0
Prodaný materiál	0	0
Tvorba zákonných rezerv	0	0
Tvorba zákonných opravných položek	0	0
Poskytnuté příspěvky zúčt. mezi org. slož.	0	0
Poskytnuté příspěvky	0	0
Účt. třída 5 celkem	10 168	0
Tržby za vlastní výroby		0
Tržby z prodeje služeb	9	0
Tržby za prodané zboží	0	0
Změna stavu zásob ned. výroby	0	0
Změna stavu zásob polotovarů	0	0
Změna stavu zásob výrobků	0	0
Změna stavu zvířat	0	0
Aktivace materiálu a zboží	0	0
Aktivace vnitroorganizačních služeb	0	0
Aktivace dlouhodobého nehm. maj	0	0
Aktivace dlouhodobého hmot. maj	0	0
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	0	0
Ostatní pokuty a penále	0	0
Platby za odepsané pohledávky	0	0

Úroky	8	
Kurzové zisky	0	
Zúčtování fondů	10 151	0
Jiné ostatní výnosy	0	0
Tržby z prodeje dlouh. nehm. a hm. maj.	0	0
Tržby z prodeje cenných papírů a vkladů	0	0
Tržby z prodeje materiálu	0	0
Výnosy z krátkodobého fin. majetku	0	0
Zúčtování zákonných rezerv	0	0
Výnosy z dlouhodobého fin. majetku	0	0
Zúčtování zákonných opravných položek	0	0
Přijaté příspěvky zúčt. mezi org. složkami	0	0
Přijaté příspěvky	0	0
Přijaté členské příspěvky	0	0
Provozní dotace	0	0
Účt. třída 6 celkem	10 168	0
Hospodářský výsledek před zdaněním	0	0
Daň z příjmů		0
Dodatečné odvody daně z příjmů	0	0
Hospodářský výsledek po zdanění		0

- ☑ Máte děti v ústavní výchově a chcete je zpátky domů?
- ☑ Máte děti doma a hrozí vám jejich odebrání do ústavu?
- ☑ Vrátili jste se z výkonu trestu a nemůžete sehnat práci?
- ☑ Jste v zaměstnání obtěžováni vaším šéfem? Vyhodili vás bez důvodu z práce?
- ☑ Nedaří se vám sehnat přiměřené bydlení kvůli barvě vaší pleti?
- ☑ Bydlíte v nájmu a máte problémy se svým pronajímatelem nebo družstvem?
- ☑ Máte dluhy na něž nestačíte a nevíte zda-li jste vhodný kandidát pro oddlužení?
- ☑ Chcete uzavřít registrované partnerství a nevíte jak na to?
- ☑ Napadli vás na ulici kvůli vaší rase, etnickému původu, sexuální orientaci nebo náboženskému vyznání?
- ☑ Šikanují vás ve škole, protože jste gay, lesba nebo zdravotně postižený/á?

- ☑ Nechtějí vás přijmout do zaměstnání, protože jste podle nich příliš starý/á anebo proto, že máte malé děti?
- ☑ Chcete si vzít cizince/ku za manžela/ku a žít v České republice a přitom nevíte, co po vás budou úřady žádat?
- ☑ Jste cizinec a potřebujete pomoci při jednání s úřady?
- ☑ Jste registrován u zdravotní pojišťovny a přitom nemáte v blízkosti vašeho domova jejího smluvního lékaře?
- ☑ Máte problémy s přístupem k vaší lékařské dokumentaci?

Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva

Ječná 7/548, 120 00 Praha 2

Telefon: 270 003 280

E-mail: poradna@poradna-prava.cz

IČO: 70 10 0691

Bankovní spojení: 500834693/0300

Naše úřední hodiny pro veřejnost jsou každou středu od 10 do 17 hodin.

Chcete-li nás navštívit mimo úřední hodiny pro veřejnost, je třeba se předem telefonicky ohlásit a domluvit si schůzku.

V roce 2010 jsme otevřeli své dvě pobočky se sídlem v Děčíně a ve Varnsdorfu.

**Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva –
pobočka Děčín**

Radniční 1/23, 405 02 Děčín I

Telefon: 412 517 942, 773 338 762

E-mail: decin@poradna-prava.cz

Vedoucí pobočky: Miroslav Brož

**Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva –
pobočka Varnsdorf**

Národní 3003, 407 47 Varnsdorf

Telefon: 412 337 247, 777 208 568

E-mail: varnsdorf@poradna-prava.cz

Vedoucí pobočky: Marcela Surmajová

